

Bemutatjuk a Plone-t

Vajon a Plone hozza el a Zope alapú tartalomkezelést a tömegek számára?

A Zope felülethez készített Plone nevű tartalomkezelő rendszer (Content Management System – CMS), készítői: *Alexander Limi*, *Alan Runyan* és *Vidar Andersen*. A Plone népszerűsége az elmúlt hónapokban egyre nőtt, s rengeteg új embert vonzott a Zope-közösséghez. Bár a Plone-felhasználók többnyire a saját területükön maradnak és nemigen érdeklik őket a Zope-kiszolgáló rejtelmek, a Plone igazi sikeralkalmazása a Zope-nak. És ha ez így van, az érdekes következtetésekhez vezethet, különös tekintettel arra, hogy maga a Zope is a Python sikeralkalmazásaként indult.

Mi is a Plone?

A Plone tulajdonképpen egy egyszerű CMS, ami segíti a felügyelőket abban, hogy minden egyes felhasználót külön jogosultságokkal ruházhassanak fel. A nyilvános részeket minden felhasználó elolvashatja. Bizonyos felhasználók új elemeket vihetnek fel, míg mások nyilvánossá tehetik őket a közösség számára. A CMS és egy hagyományos webhely között pontosan ez a meglévő és nyilvános közötti megkülönböztetés a legjelentősebb eltérés. Az állandó weblapokkal ellentétben – amelyek esetében a közönség azonnal elérheti a dokumentumkönyvtárban megjelenő fájlokat – a CMS lehetővé teszi, hogy eldöntsük, mely dolgok legyenek elérhetők, és melyek nem. Továbbá egy CMS-rendszerben a korábban kiadott anyagokat bármikor visszavonhatjuk. Így ha a webhelyen megjelent egy hír, amiről kiderül, hogy hamis, fájltörölés nélkül eltüntethetjük a nyilvánosság szeme elől. A lap rendszergazdáját folyamatosan készülő napló tájékoztatja arról, hogy melyik cikk mikor készült, mikor közzétették le, vonták vissza, illetve ki és milyen célból végezte el ezeket a változtatásokat. A Plone sem mindentudó. Fő célja, hogy még szebb felületet és testreszabható webhelyet nyújtson a kisebb és közepes nagyságú weblapok felügyelői számára, akik számos hasznos, ügyes és apróságra vágnak.

Maga a Plone több különböző Zope-termékből áll, és valamilyen termék több példányban is létrehozható objektum. Bár a Plone nem közvetlenül a Zope alatt, hanem annak tartalomkezelő keretrendszerében (Content Management Framework – CMF) íródott, jó néhány objektum és API segít bennünket saját keretrendszerünk létrehozásában.

A Plone 1.0 még a cikk születése előtt, 2003 elején jelent meg, és nagymértékben függ a 2002 közepén kibocsátott CMF v1.3 rendszertől. Ahhoz hasonlóan, ahogyan az asztali alkalmazások kihasználják az operációs rendszer nyújtotta szolgáltatásokat, úgy aknázza ki a Plone (vagy bármelyik más CMF alapú CMS) a CMF által felkínált lehetőségeket. A Plone-weblapok ennek megfelelően teljes körű szövegkeresési szolgáltatással bírnak, illetve támogatják, hogy a közönség a weblap bármelyik részéhez megjegyzést fűzhessen. Ahogyan a CMF-et tökéletesítik és egyre több szolgáltatást kínál, várhatóan a Plone is fejlődik majd.

A Plone telepítése

Amennyiben a Zope már üzemel, a Plone telepítése nagyon egyszerű lesz. Ne feledjük, hogy minden Zope-alkalmazást a Zope

mappa *lib/python/Products* könyvtárba kell elhelyezni. Ezenkívül vagy kézzel, vagy a weblapos beállítópulttal újra kell indítanunk a Zope-t, hogy megtörténjen az új alkalmazások felvétele. A Plone telepítése előtt kell telepítenünk a legfrissebb CMF-változatot. Töltsük le a gzipelt *CMF-1.3* tarfájlt a <http://cmf.zope.org> honlapról. Én ezt a */tmp* könyvtárba helyeztem, és a következőképpen telepítettem:

```
# cd $Zope/lib/python/Products
# tar -zxvf /tmp/CMF-1.3.tar.gz
```

A *CMF-1.3* új könyvtárat készít a *lib/python/Products* mappában, ami számos, a CMF-fel kapcsolatos alkalmazást tartalmaz – ezekre a Zope indulásakor lesz szükség. Ezért készítsünk néhány közvetett hivatkozást a termékmappákhoz:

```
# ln -s CMF-1.3/CMFCore .
# ln -s CMF-1.3/CMFCalendar .
# ln -s CMF-1.3/CMFDefault .
# ln -s CMF-1.3/CMFTopic .
```

A CMF telepítése után már felrakhatjuk a Plone-t is. Töltsük le a Plone tarállományt a <http://www.plon.org>-ról (48. CD Magazin/Plone), tegyük a */tmp* mappába, majd csomagoljuk ki:

```
# cd $Zope/lib/python/Products
# tar -zxvf /tmp/CMFPlone-1.0.tar.gz
```

Akárcsak a CMF magprogram esetében, ismét készítsünk közvetett hivatkozásokat a *Products* mappában, hogy induláskor a Zope észrevegye őket. Amennyiben 2.6.x előtti Zope-változatot használunk, elképzelhető, hogy a fő *Products* mappában egy másik programra is közvetett hivatkozást kell készítenünk. A biztonság kedvéért ellenőrizzük a Plone leírását. Ellenőrizzük, hogy a *CMF-1.3* és a *CMFPlone* mappát, valamint tartalmukat a Zope-ot futtató felhasználó birtokolja-e. Ez a felhasználó általában a *www* vagy a *zope*. A Zope futtatása *nobody* felhasználóként (amit régebben biztonságos módszernek tartottak) ma már nem javasolt. Ha nem a megfelelő felhasználó birtokolja a fájlokat, könnyen előfordulhat, hogy néhány furcsa tulajdonjogi és engedélyezési nehézséggel kerülünk szembe.

Plone-weblap készítése

A Zope weblapú kezelőfelület révén nagyon könnyű Plone-weblapot készíteni. Az *Add Product* menüből válasszuk ki a Plone-webhelyet, majd adjuk meg a következő adatokat:

- a webhely azonosítója (ez a cím része lesz),
- a webhely (miden lap tetején megjelenő) címe,
- a webhelynek külön felhasználói mappája legyen, vagy a többi Zope-laptól örökölje a felhasználókat,
- a webhely leírása,
- a webhely típusa (hagyjuk az alapértelmezett értéken).

Miután a Zope befejezte az új Plone-weblappéldány indítását, a Zope kezelőfelületének nagy lapja komoly változásokon megy keresztül. A közepén egy bemutatkozó szöveg jelenik meg, az eszköztár felül lesz, az adatok – a naptárt is beleértve – a bal és jobb oldalon látható téglalapokba kerülnek.

A Plone-weblapokhoz használt kezelőfelület egészen más, mint a Zope-alapfelület. A Zope minden felhasználónak ugyanazt jelenítené meg, és csak akkor mutatja meg a kezelőfelületet, ha a */manage* eljárás hívást hozzáfűzzük a címhez. Ezzel szemben a Plone a pillanatnyi felhasználó engedélyei szerint módosítja a kimenetet. Így a vendégek csak nézegethetik a webhelyet, a felügyelők viszont olyan táblákat is láthatnak, mint nézet, szerkesztés, tulajdonságok és állapot, valamint az összes tételt meg-nézhetik, ideértve a még nem nyilvánosakat is.

Szerencsére a Plone felhasználói felületi felülete eléggé könnyen megérthető. A weblap módosításához az *edit* (szerkesztés) fülre kell kattintani. Itt böngészőnk segítségével módosíthatjuk a tartalmat, a címet, valamint az összefoglalót. A keresések eredményében is ez az összefoglaló jelenik majd meg. A Plone felhasználói felületéhez JavaScriptet használ, hogy a kevésbé szakértő felhasználók számára is könnyen kezelhető legyen. Így ha valamilyen HTML-elemre, például egy szövegmezőre vagy rádiógombra kattintunk, a Plone szerkesztőfelülete jegyzet-szerűen (tooltip like) tájékoztat bennünket, mit is kell beírunk. A weblapú Plone-felülettel felvitt tartalom lehet egyszerű vagy html formátumú szöveg, illetve a Zope saját szöveges formátumát is használhatjuk, ami a formázási műveletekhez központosítást és bekezdéseket használ.

Én többnyire ezt a strukturált szöveget szeretem használni, HTML-hez csak akkor nyúlok, ha egy lapot strukturált szöveggel már nem tudnék létrehozni.

A lap fő dokumentumát a tartalmat kiegészítő apró segédletek (portlet) veszik körül. A Plone alapértelmezés szerint rengeteg ilyen segédletet ismer. Többek között használhatjuk a cikkek listáját, események megjelenítését, dátumot kiíró naptárt, a hónap fontos eseményeit kihangsúlyozó elemet, vagy az adott weblap témájához kötődő további dokumentumok listáját (*related portlet*).

Ha új dokumentumot szeretnénk felvenni, a navigációs segédlet hivatkozására kattintva lépünk át a tartalom nézetre (*contents view*). Itt a pillanatnyi mappa dokumentumainak a listájához jutunk. A bal felső sarokban található *add new item* (új elem felvétele) mezőben kiválaszthatjuk az új tartalomtípust. Nem árt tudnunk, hogy az új dokumentum azonnal létrejön az *add new document* gombra történő kattintás után, a tulajdonságokat és a tartalomtípust csak ezt követően módosíthatjuk. Alapértelmezés szerint a Plone számos tartalomtípust ismer:

- A mappák segítségével webhelyünket hierarchikusan rendszerezhetjük. Hasonlóan a merevlemezhez, a statikus vagy a Zope-webhelyek mappáihoz a Plone-webhelyek is tartalmazhatnak könyvtárakat. A nyilvános mappák címe a navigációs segédletben jelenik meg.
- A Plone-weblapok leggyakoribb elemei a dokumentumok, amiket html formátumban, strukturált szöveggént vagy egyszerű szöveggént adhatunk meg. Legtöbbször valószínűleg új dokumentumot akarunk majd létrehozni.
- A képek szinte bármilyen formátumúak lehetnek, beleértve a jpeg, png és a gif formátumúakat is.
- A fájlok olyan elemek, amiket elérhetővé vagy letölthetővé szeretnénk tenni a nagyközönség számára, de nem tartozik hozzájuk a Plone munkáját megkönnyítő MIME típus. Ilyen például a QuickTime film, az audioklip és a Microsoft Office dokumentum.

- Az események (event) olyan kezdő és végdátummal bíró rövid dokumentumok, amik a naptársegédletben jelennek majd meg.
- A hírek (news) típusú rövid dokumentumok az újságsegédletben jelennek meg. Ilyen módon egyszerűen tehetünk közzé például sajtóközleményeket.

A Plone-nal együtt néhány hivatkozást is kapunk, amik közt érdekes külső címeket és előre meghatározott weblapon belüli kereséseket találunk. Egyre több új tartalomtípus születik a Plone-hoz, hogy csak két példát említsünk: már létezik web-napló (weblog) és a fotóalbum (photo album) elem is.

Dokumentumok közzélése

Plone alatt alapértelmezés szerint minden új tartalom látható lesz. Ez annyit jelent, hogy aki ismeri a címet, az böngészőjével hozzáférhet a dokumentumunkhoz. Igaz, a tartalom sem a keresőben, sem a navigációs segédletben nem jelenik meg.

A dokumentum közzétételéhez kattintsunk a lap tetején található *state* elemre. (Tartalomnézetből egyszerre több tartalmat is közzétehetünk a lap alján található *state* gomb segítségével.) Innen egy másik lapra kerülünk, ahol meg kell adnunk, hogy mikorra szeretnénk időzíteni a lap megjelenését, mikor járjon le, valamint megjegyzésben megadhatjuk a dokumentum közzétételének okát. A begépelt dátumok kötelező érvényűek, azaz a nyilvános dokumentum kizárólag a kezdő és a végdátum között lesz látható. Így már napokkal vagy hetekkel a tervezett megjelenés előtt anélkül felvihetjük a dokumentumokat, hogy a megfelelő időben változtatnunk kellene az állapotukon.

A közzététel után a dokumentum azonnal kereshetővé válik, illetve azokban a könyvtárakban, amelyekben nem található *index.html* dokumentum, böngészhető lesz.

Egyik kedvenc Plone-képességem a tulajdonságok kezelése. Minden dokumentumhoz hozzárendelhetünk egy vagy több tulajdonságot a képernyő tetején található tulajdonságkezelővel (*properties management*). Amikor a felhasználó megtekinti a lapot, a viszony (*related*) segédlet a webhely összes olyan dokumentumát felsorolja, aminek egy vagy több tulajdonsága megegyezik a jelenlegi oldal tulajdonságaival. Ez a szolgáltatás a látogatóknak lehetővé teszi, hogy az őket esetlegesen érdeklő egyéb adatokat is könnyedén megtalálják.

Összegzés

A Zope igen hatékony alkalmazáskiszolgáló, a CMF pedig nagyon jó CMS-készítő eszköz. Figyelembe véve azonban a mindkét alkalmazással kapcsolatos meredek tanulási görbét, elképzelhető, hogy a Plone lesz a Zope igazi sikeralkalmazása, ami könnyedén telepíthető, állítható be és kezelhető, és egyszerű képességei révén új embereket hoz majd a Zope világába.

A kapcsolódó címek, valamint a Plone megtalálhatóak a 48. CD/Magazin/Plone könyvtárában.

Linux Journal 2003. május, 109. szám

Reuven M. Lerner (☎ <http://www.lerner.co.il/atf>)

Nyílt forrású programokra, valamint web- és adatbázis-alkalmazásokra szakosodott tanácsadó. Könyve, a Core Perl, 2002 januárjában jelent meg a Prentice Hall gondozásában. Reuven feleségével, és lányával Izraelben, Modi'in-ben él.